

MYTER OM FLERSPRÅKLIGHET

Det er første avdelingsmøte etter at vi startet et prosjekt med Oslo-Met, tilknyttet Regional kompetanseordning. Det er lett og god stemning, og alle fem i personalet er til stede på møterommet. Jeg er spent på å høre hva slags tanker de andre sitter igjen med etter «kickoff» på personalmøtet forrige uke. Temaet for personalmøtet var flerspråklighet i hverdagen og hvordan kultur påvirker vår praksis i barnehagen. For å finne ut hva flerspråklighet er i vår barnehage, var første oppgave å tegne våre egne «språkportrett». Disse henger nå på veggen, med farger som symboliserer alle språkene hver enkelt behersker i større eller mindre grad. Det er mange farger på portrettene i barnehagen vår.

Engasjementet bobler i samtalen rundt innholdet i møtet. Først kommer det mange gode ord om både forelesere, oppgavene vi har fått og tanker vi satt igjen med. At flerspråklighet blant personalet ble omtalt som en ressurs, var noe av det som hadde satt i gang mange refleksjoner hos flere.

Fatma: «Det var gøy at de snakket om personalets flerspråklighet som noe positivt og nyttig for barnehagen. Jeg har ikke tenkt sånn på det før.»

Yasmin: «Ja, jeg kom på flere ideer om ting vi kan gjøre. Jeg kan jo fortelle eventyret om de tre bukkene bruse på mitt morsmål i en

samling. Det hadde vært gøy å se hva de forstod, nå som de kan eventyret så godt.»

Etter litt prat rundt ideer, kommer mer kritiske spørsmål frem:

Adilah: «Men det er jo norsk språk barna skal beherske til skolestart, så hvorfor skal vi blande inn enda flere språk, når det allerede er mye å lære både norsk og morsmål?»

Fatma: «Ja, enig. Jeg har alltid tenkt at jeg ikke bør snakke morsmål i barnehagen. Barna bør snakke morsmål hjemme og norsk i barnehagen, så de ikke blir forvirret. Det har jeg lært.»

Sara: «Det er min erfaring også. Jeg har tenkt at jeg helst burde snakke norsk med foreldrene, selv om jeg vet de snakker best på mitt morsmål. Siden jeg jobber i en barnehage i Norge, har jeg hele tiden tenkt at jeg bare må snakke norsk.»

På vår småbarnsavdeling er vi fem ansatte fra tre ulike land, med fire ulike morsmål. Barna har foreldre som kommer fra til sammen 12 ulike land, med 9 forskjellige morsmål. Vi jobber med flerspråklighet og mangfold daglig med både barn, ansatte og foreldre. Kanskje har vi tatt flerspråklighet så for gitt, at vi har snakket for lite om det? Vi reflekterer videre i både avdelingsmøter og veiledning rundt samtalen som starter

Vibeke Blystad

er pedagogisk leder i Christiania barnehøve Høybråten, Oslo kommune.

i denne praksisfortellingen. Vi snakker om flerspråklige barns språkutvikling og om hvordan personalets flerspråklighet kan være nyttig for barnehagens språkarbeid.

Det var mange år siden Fatma hadde hørt at man ikke skulle snakke morsmål i barnehagen. Til tross for at vi er en barnehage med et stort språklig og kulturelt mangfold, har ikke personalets bruk av morsmål vært noe tema. Det lå altså en usagt forventning om at alle måtte snakke norsk hele tiden. Det er kanskje ikke så rart. Det norske samfunnet er opptatt av barns norskkunnskaper når de kommer ut av barnehagen, for-

melle krav til norskkunnskaper for ansatte og det er generelt en høy forventning til innvandrere om integrering. Til tross for dette, stemmer det ikke at barn blir språkforvirret av å høre flere språk om hverandre. Dette har vi fått oppklart i veiledning. Det er mange myter om hvordan det er å vokse opp med flere språk. To språk kommer ikke i veien for hverandre, men bygger på den samme kognitive mekanismen og en felles grunnleggende språkforståelse (Ryen og Simonsen, 2015). Å få oppklart dette gjorde mye for både våre refleksjoner og arbeid videre. Vi er opptatt av å støtte barna

«Vår personalgruppe fikk en aha-opplevelse da vi fikk høre at flerspråklighet kan ha en positiv påvirkning på barnas norskspråklige utvikling.»

i å lære både morsmål og norsk og å bygge opp om mangfoldet blant barna, slik det står i rammeplanen. Vi er heldige som har mange språk og kulturer representert i personalet når vi tar imot nye barn med ulike språk. Spørsmålet som meldte seg var hvordan det påvirker barna å høre personalet snakke på sitt morsmål? Har det noen verdi for det pedagogiske arbeidet? For noen barn kan dette være det samme morsmålet som deres eget. For andre er det et tredje eller fjerde språk. En ting er at personalet snakker morsmål av og til som et bevisst pedagogisk verktøy. Noe annet er å la være å bruke det norske språket i hverdagen.

Vår personalgruppe fikk en aha-opplevelse da vi fikk høre at flerspråklighet kan ha en positiv påvirkning på barnas norskspråklige utvikling (Bratland, Giæver, Sandvik og Syed, 2012). Barn har ikke vondt av å høre flere språk, snarere tvert imot. Det støtter opp om deres språkutvikling. På denne måten kan alle språk og kulturer i personalet være en berikelse for barnehagens arbeid.

Dette har resultert i at de ansatte nå snakker sitt morsmål i flere situasjoner på jobb. Språk er en stor del av oss, og personalet sier nå at de føler seg tryggere på å kunne være seg selv, når de også kan bruke språkene sine friere. I situasjoner hvor det er naturlig, forklarer de også hva de snakker om, dersom det er noen som ikke forstår. Det er en gjensidig respekt og anerkjennelse for forskjellene. Det vises interesse for å fortelle historier og synge sanger på eget morsmål for barna, og alle ser verdien i dette. Flere av de ansatte snakker nå om egen kultur og eget språk med mer stolthet og glede i blikket.

Morsmålet vårt er en viktig del av identiteten, både for barn og voksne. Å klare å forstå og bli forstått, har mye å si for hvilken versjon av oss selv vi deler med andre. Når det vi har med oss av både språk og kulturer blir sett på som berikende, gjør det også noe med vårt selvbilde og selvtilit. Å jobbe et sted hvor det er rom for hele deg – i stedet for å skjule morsmålet ditt – er en enorm forskjell. Vi tror også at våre positive holdninger til bruk av morsmål påvirker barnas egne holdninger fra de starter i barnehagen, og videre inn i skolen. Det er noe av det viktigste vi lærte av denne prosessen. ■

TRE SPØRSMÅL TIL REFLEKSJON:

- Hvordan opplever dere å bruke eget morsmål i barnehagen?
- Hva gjør det med barna, og barnas identitetsutvikling og stolthet over egen bakgrunn, å høre flere språk og familiens språk rundt seg?
- Hva gjør det med foreldresamarbeid og familiens tillit til barnehagen, at barnehagen gjennom handling anerkjenner familiens hjemmespråk?

Kilder:

- Bratland, K., Giæver, K., Sandvik, M. og Syed, B. F. (2012). *Hvilken betydning har tospråklig assistanse for barns flerspråklige språkutvikling? En rapport på oppdrag fra NAFO.*
- Ryen, E. & Simonsen, H. G. (2015). Tidlig flerspråklighet – myter og realiteter. *NOA. Norsk som andrespråk. 2015, 30 (1-2), 195-217.*